

Interakční prvky ÚSES jako součást zelené infrastruktury

Darek Lacina

ÚSES – zelená páteř krajiny

11. – 12. 9. 2019

Zelená infrastruktura - definice

2. Komise Evropského parlamentu (2013)

*Strategicky plánovaná **síť přírodních a polopřírodních oblastí s rozdílnými environmentálními prvky**, jež byla navržena a pečuje se o ni s cílem poskytovat širokou škálu **ekosystémových služeb**. Zahrnuje zelené plochy (nebo modré plochy, jde-li o vodní ekosystémy) a jiné fyzické prvky v pevninských (včetně pobřežních) a mořských oblastech. **Na pevnině se zelená infrastruktura může nacházet ve venkovských oblastech i v městském prostředí.***

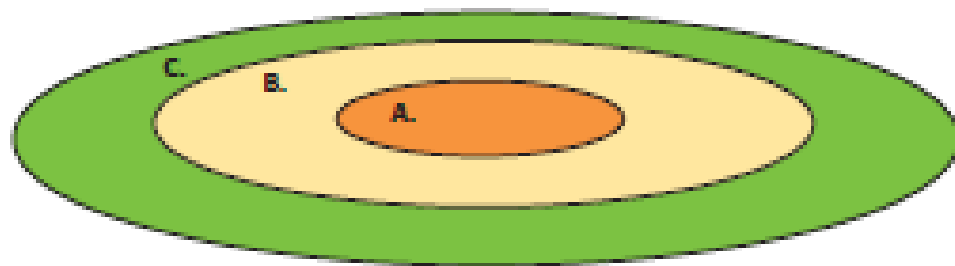
Složky zelené infrastruktury

Fyzické stavební prvky: *síť zelených prostor, v nichž a díky nimž jsou udržovány přírodní funkce a procesy.*

Fyzické prvky, které přispívají k zelené infrastruktuře, jsou různého druhu, specifické pro dané místo nebo lokalitu a výrazně závislé na měřítku.

V místním měřítku mohou k zelené infrastruktuře přispívat parky s velkou biologickou rozmanitostí, zahrady, zelené střechy, rybníky, potoky, lesy, živé ploty, louky, rekultivované bývalé průmyslové pozemky i pobřežní písečné duny, pokud plní více ekosystémových služeb. Spojovací prvky představují zelené mosty a rybí přechody.

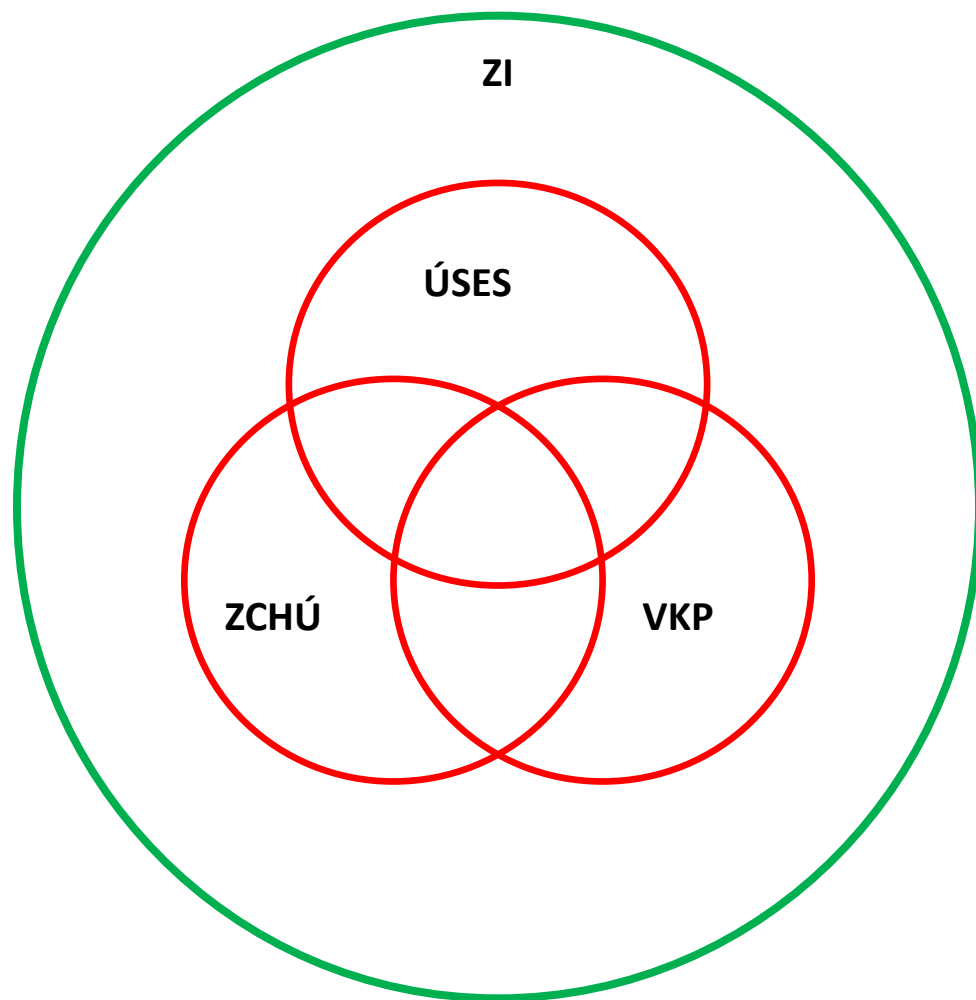
Vztah ÚSES a zelené infrastruktury

Obr. 1 A. ÚSES – základ ekologické sítě v ČR, B. Ekologická síť v ČR (soustava vzájemně propojených území, kde chráníme a hodnotíme ekologicko-stabilizační funkce a o něž diferencovaně pečujeme), C. Zelená infrastruktura, která zahrnuje veškeré přírodě blízké plochy zajišťující plnění ekosystémových funkcí (včetně uměle vytvořených, např. zelených střech, vnitrobloků apod.).

Zdroj: Ekologická síť v podmínkách ČR, Pešout, Hošek, 2012

Vztah ÚSES a zelené infrastruktury

D. Lacina, 2017

Skladebné části ÚSES

Biocentrum

Biokoridor

Interakční prvek

Cílem zabezpečování územního systému ekologické stability v krajině je:

- uchování a podpora rozvoje přirozeného genofondu krajiny,
- zajištění příznivého působení na okolní, ekologicky méně stabilní části krajiny a jejich prostorové oddělení,
- podpora možnosti polyfunkčního využívání krajiny,
- uchování významných krajinných fenoménů.

§ 3 Vymezení pojmů (Zákon č. 114/1992 Sb. ČNR ze dne 19. února 1992 o ochraně přírody a krajiny ve znění pozdějších předpisů)

(1) Pro účely tohoto zákona se vymezují některé základní pojmy takto

a) územní systém ekologické stability krajiny (dále jen "systém ekologické stability") je vzájemně propojený soubor přirozených i pozměněných, avšak přírodě blízkých ekosystémů, které udržují přírodní rovnováhu.

Rozlišuje se místní, regionální a nadregionální systém ekologické stability.

Vyhláška č. 395/1992 Sb.

- biocentrum je biotop nebo soubor biotopů v krajině, který svým stavem a velikostí umožňuje trvalou existenci přirozeného či pozměněného, avšak přírodě blízkého ekosystému
- biokoridor je území, které neumožňuje rozhodující části organismů trvalou dlouhodobou existenci, avšak umožňuje jejich migraci mezi biocentry, a tím vytváří z oddělených biocenter síť

A kde máme ten interakční prvek

???

Interakční prvek - definice

Interakční prvek je krajinný segment, který **na lokální úrovni zprostředkovává příznivé působení základních skladebných částí ÚSES (biocenter a biokoridorů) na okolní méně stabilní krajinu do větší vzdálenosti.** Mimo to interakční prvky **často umožňují trvalou existenci určitých druhů organismů, majících menší prostorové nároky** (vedle řady druhů rostlin některé druhy hmyzu, drobných hlodavců, hmyzožravců, ptáků, obojživelníků atd.).

(<http://www.uses.cz/1.28-uses-skladebne-casti>)

Interakční prvek - definice

Interakční prvky jsou **hierarchicky na nejnižší úrovni a nemusí být propojeny s ostatními skladebnými částmi ÚSES.**

Jedná se o krajinný segment, který na lokální úrovni zprostředkovává příznivé působení základních skladebných částí ÚSES (biocenter a biokoridorů) na okolní méně stabilní krajinu do větší vzdálenosti. Interakční prvky často umožňují trvalou existenci určitých druhů organismů, majících menší prostorové nároky (vedle řady druhů rostlin některé druhy hmyzu, drobných hlodavců, hmyzožravců, ptáků, obojživelníků atd.). **Mohou to být plochy zeleně, jako jsou parky, izolovaná maloplošná chráněná území nebo třeba izolované remízy v polích.**

(<http://www.ochranaprirody.cz/obecna-ochrana-prirody-a-krajiny/uses/>)

Interakční prvek – **definice?**

- Nejednoznačnost
- Různé výklady

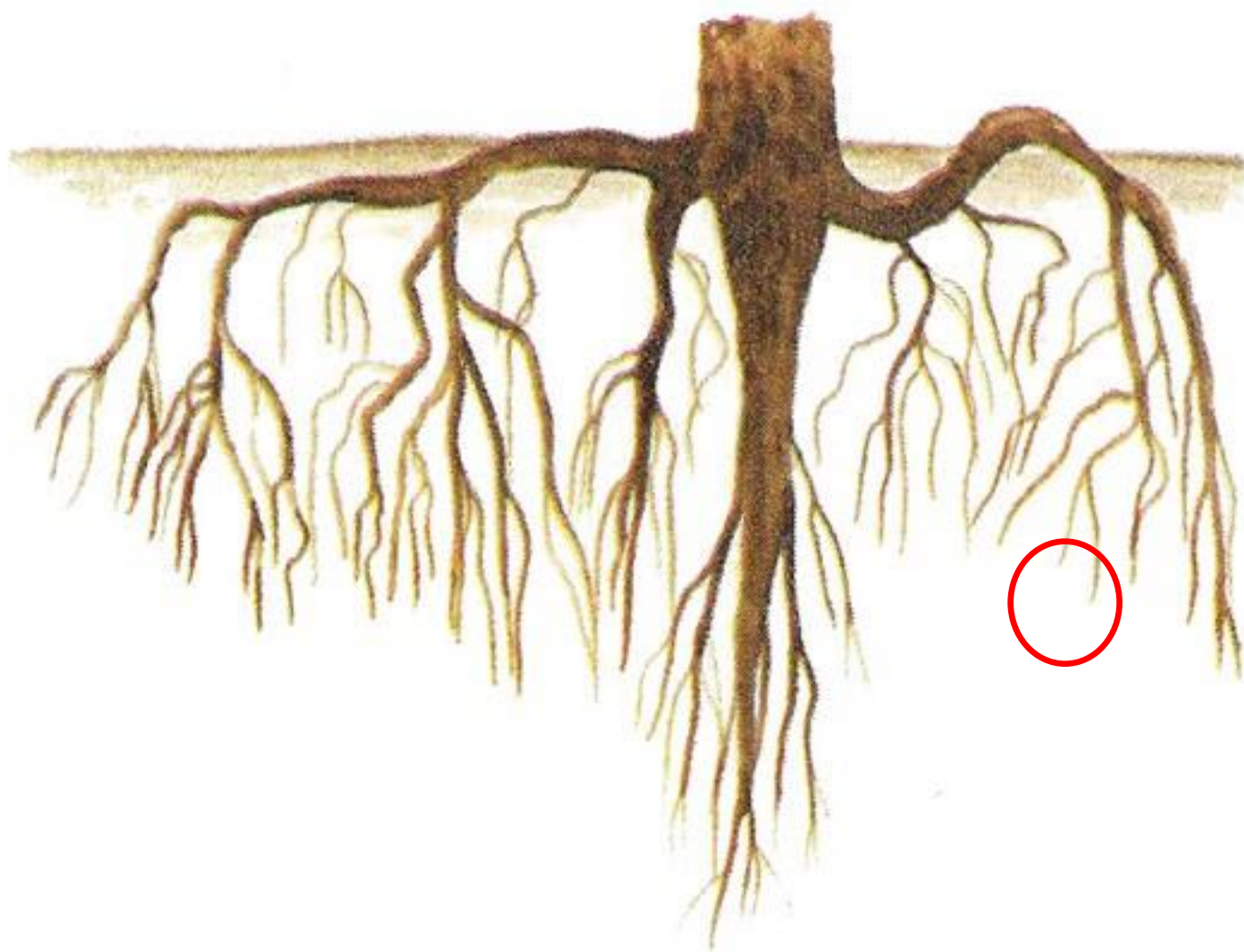
Otázka:

Platí „interakční prvek = kostra ekologické stability???”

Teoretické rozpracování pojmu IP

Chybí !!!

Mimo zájem výzkumu !!!

Kořenové vlášení

Jak má vypadat interakční prvek?

Základní otázky:

- Musí být fyzicky propojen s BC nebo BK?
- Musí mít konkrétní tvar?
- Musí mít nějakou danou minimální výměru?
- Musí mít vysokou biodiverzitu?
- Musí být hodnocen vysokým stupněm ekologické stability?
- Musí mít nějakou min./max. hustotu výskytu nebo podíl v ploše?

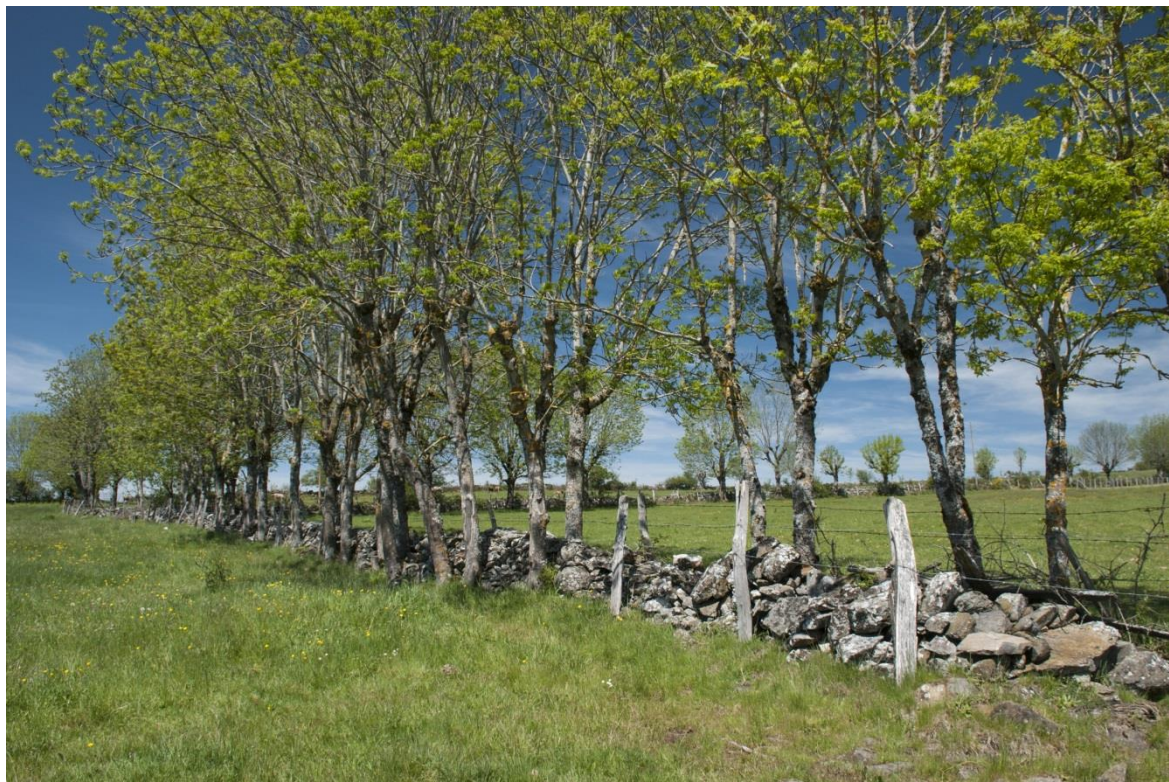
Musí být fyzicky propojen s BC nebo BK?

Musí mít konkrétní tvar?

Musí mít nějakou danou minimální výměru?

Kolik je na obrázku IP?

Musí mít vysokou biodiverzitu?

Musí být hodnocen vysokým stupněm ekologické stability?

Musí mít nějakou min./max. hustotu výskytu
nebo podíl v ploše ?

Jak definovat IP?

- Musí splňovat jedno, dvě, ... kritéria?
- Musí mít daná kritéria určitou minimální kvalitu?
- Pokud ano, jakou? / Podle čeho určenou?
- Je možno při více kritériích požadovat nějakou minimální hodnotu kvality součtu všech dílčích hodnot bez ohledu na požadavek minimálních dílčích hodnot?
- Musí plnit i jiné funkce?
- Pokud ano, jaké? / A do jaké míry?

Kdy se ještě jedná o IP a kdy už ne?

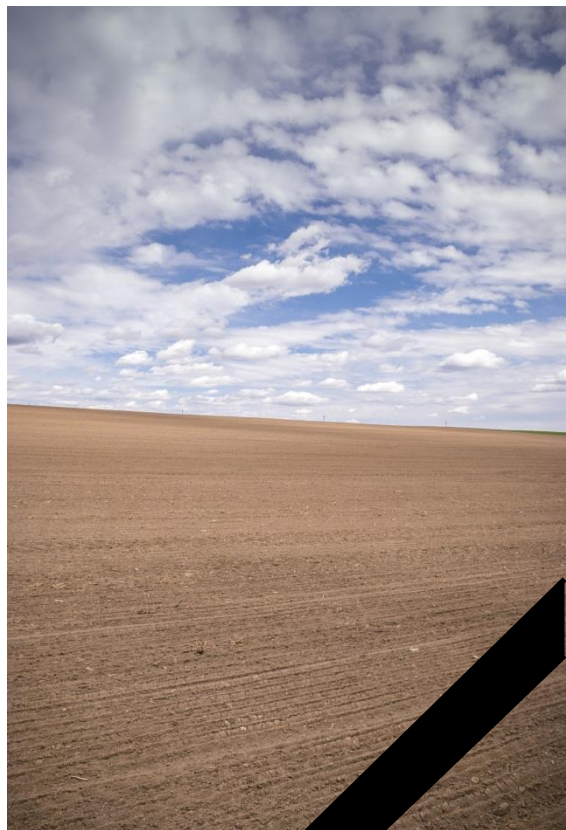
Cílem zabezpečování územního systému ekologické stability v krajině je:

- uchování a podpora rozvoje přirozeného genofondu krajiny,
- zajištění příznivého působení na okolní, ekologicky méně stabilní části krajiny a jejich prostorové oddělení,
- podpora možnosti polyfunkčního využívání krajiny,
- uchování významných krajinných fenoménů.

Jaký má být cílový stav?
Podle čeho má být definován?

Zelená infrastruktura a zdravá krajina

Zdravá krajina

- Jak má vypadat?
- Jak ji definovat/charakterizovat?
- Lze využít fyzických stavebních prvků zelené (a modré) infrastruktury?
- Pokud ano, jak?

Není to idealistická představa, ke které se můžeme pouze snažit přiblížit?

Téměř zdravá krajina?

Aktuální situace

Zelená infrastruktura + ekosystémové služby
+ klimatická změna

+ specifické požadavky AOPK na ÚSES =
rehabilitace interakčních prvků

Rehabilitace interakčních prvků (z pohledu
ÚSES) = posílení ekostabilizačního
působení na nejnižší (bazální) úrovni /
dotvoření plně funkčního systému

Shrnutí

Interakční prvky = základní struktura krajiny

Interakční prvky = součást zelené infrastruktury

Interakční prvky = výzva pro legislativu

Interakční prvky = velké téma k bádání

Děkuji za pozornost

Darek Lacina

darek.lacina@prokr.cz

+420 775 321 968